

Filosofie „a navazování“

Jediný efektivní způsob filosofování spočívá v kritickém navazování na myšlenky jiných filosofů. Protože však filosofů je mnoho a těch, kteří již nežijí, ještě více, je nutno si vybírat. Nešvar, jímž trpí, jak se zdá, dnešní filosofování, je příliš jednostranná orientace na filosofy současné (resp. ve skutečnosti o generaci mladší), a zejména na ty, kteří si jaksi vydobyli jméno a uznání. To ovšem nutně vede dříve nebo později k jisté sterilnosti, z níž je zase jen jedno možné východisko: jít ke starším až dokonce k nejstarším myslitelům a navazovat na některé méně známé resp. až dosud méně zpracované a zejména využitě jejich myšlenky. Již sama konfrontace některých současně uznávaných myšlenek s myšlenkami velkých starých filosofů může být velmi inspirativní. Tak např. srovnání představ starých atomistů s dnešními představami nás uvádí často na cestu rozpoznávání a rozvádění nových myšlenkových vztahů. Podobné to mu je třeba s některými myšlenkami Platónovými, jím samým ovšem vkládanými do úst jiným myslitelů, většinou Sókratovi, ale často také jiným, slavným i ještě mladým a málo profilovaným (nejednou i vymyšleným). To vše v nás vzbuzuje závažnou otázku: jak je vlastně možno a jak je třeba (či nejlépe záhodno) navazovat takto – ovšem kriticky – na jiné myslitele? Je třeba je vždycky prostudovat do hloubky a vcelku, anebo stačí se nechat (či spíše dát) inspirovat jednotlivými myšlenkami resp. myšlenkovými okruhy (protože samozřejmě nikdy nejde jen o pouhé „zlomky“, nýbrž vždy také o jisté souvislosti v kontextu, jenž zůstává v pozadí)? Mám za to, že jsou vlastně vždy obě možnosti otevřeny, ale skutečné navazování že nemůžeme chápat ani jako více méně nahodilou inspiraci několika slovy (jímž vlastně pak musíme dávat určitější smysl dost svévolně), ale ani jako zevrubné a do hloubky i do šířky zabírající způsobe vyrovnávání s určitým myslitelem vcelku (a pak i se vší tou sekundární literaturou, která v některých případech nebere konce, zvláště v případech velkých, klasických filosofů).

(Písek, 141114-2.)